

Henk van Dongen Reservaat

Ed Hoogerhoud

Oppervlakte: ± 0,32 hectare

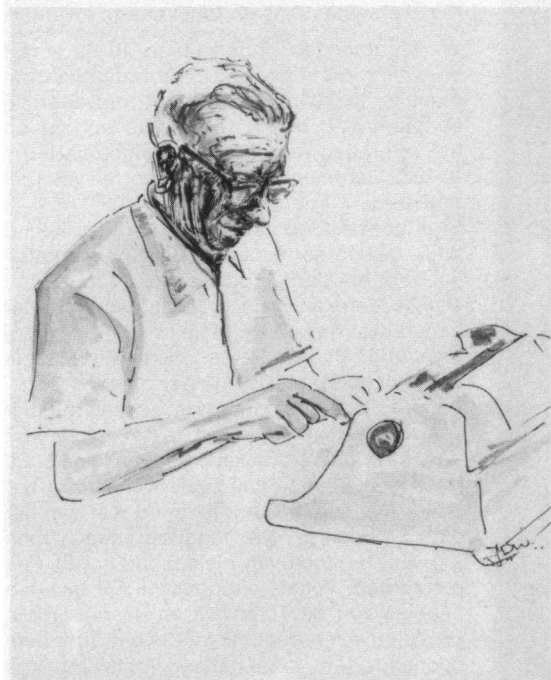
Gelegen in het Landgoed Oosterbeek, tussen Clingendael en het Haagse Bos. In 1971 is hier een hek geplaatst, 2½ meter hoog, van de bosbeek aan de oostkant naar een bestaande af-rastering van een belendende bunker.

Onder leiding van Henk van Dongen, hoofd Vogelwacht, plantten enige vogelwachters de eerste Meidoorn in het vrij kale stukje bos, dat aan twee zijden door water is begrensd. In het noorden de zogenaamde Tankgracht en in het oosten de Bosbeek. Na plaatsing van het hek werd er door de Vogelwacht nog ± 60 centimeter gaas ingegraven om te voorkomen dat de konijnen de jonge aanplant zullen consumeren. Het jaar daarop wordt een aantal bomen gekapt en van de stammetjes worden met het snoeimateriaal houtstapels gemaakt. Er worden dan zo'n 23 broedgevallen signaleerd van plusminus elf soorten.

Toen ik de verantwoording kreeg voor dit re-servaat in 1975/1976 was er van de Meidoorns niets meer te bespeuren. De houtstapels wa-ren vergaan tot hoopjes vermolmd hout. Het reservaat was letterlijk dichtgegroeid met Frambozen en Brandnetels. De Frambozen waren echter ± 2½ meter hoog geworden en alleen de toppen droegen nog enig blad. In het midden van het reservaat ligt een heuvel met flink uitgegroeide Vogelkers. De oost-kant van deze heuvel was prachtig begroeid met Sneeuwbes, Braam, Vlier met drie- tot vijfjarige Esdoorns ertussen.

De volgende acties worden ondernomen: Het hele frambozenwoud wordt tot kniehoog-te teruggezet en er wordt een paadje in aan-gelegd. Ook de Brandnetels worden voor een deel getrokken, zodat er een paadje ontstaat dat rond het hele reservaat loopt. Het tweede jaar snoeien wij bijna alle Vlieren en zetten honderden stekken. Vogelkers, Meidoorns, alles dat voldoende licht krijgt wordt terugge-zet om een lagere, dichte kruin te kweken. De reusachtige bergen snoeimateriaal wor-den tot dichte houtstapels verwerkt, sommi-ge worden al tijdens de bouw in gebruik ge-nomen door de wachtende vogels.

Met de opzichter en het hoofd buitendienst van de Gemeenteplantsoenen wordt een aan-tal bomen gemerkt en omgezaagd. Het daar-

Henk van Dongen, één der belangrijkste Haagse vogelbe-schermers van deze laatste tijd. Op 28 juni 1905 werd hij ge-boren te Rotterdam. Op 31 augustus 1974 overleed hij te 's-Gravenhage.
Tekening: Jan Wiersma, naar een foto van J. Pieper.

Broedgevallen in de kasten:

jaar:	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Totaal
aantal kasten	11	11	12	12	12	12	12	12	
Bezet:	6	7	10	10	8	9	9	11	70
Koolmees	1	5	6	4	6	4	6	3	35
Pimpelmees	4	2	3	4	1	4	2	6	26
Glanskop	1	—	1	—	—	—	—	1	3
Boomklever	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Kauw	—	—	1	1	1	1	1	1	6

In 1978 was een nestkast bewoond door een Bosmuis.

Broedvogels 1979 - 1986

Jaar:	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	Totaal
1. Fuut	—	—	1	—	1	—	—	—	2
2. Wilde Eend	—	—	—	—	1	—	—	—	1
3. Fazant	—	—	—	—	1	—	—	—	1
4. Meerkoet	—	—	—	—	—	1	—	1	2
5. Houtduif	1	—	2	1	1	2	1	1	9
6. Turkse Tortel	1	—	—	—	—	1	—	1	3
7. Winterkoning	—	3	4	5	5	2	4	2	25
8. Heggemus	2	2	3	3	2	3	1	3	19
9. Tuinfluiter	—	1	1	—	—	—	—	1	3
10. Zwartkop	1	2	3	2	2	—	3	2	15
11. Fitis	1	1	1	1	1	—	2	2	9
12. Tjiftjaf	1	2	1	3	1	—	2	1	11
13. Roodborst	2	2	1	2	2	2	1	2	14
14. Merel	2	2	4	5	3	2	2	2	22
15. Zanglijster	—	—	3	3	1	1	1	1	10
16. Staartmees	—	—	—	—	1	—	—	—	1
17. Glanskop				zie nestkastenverslag					
18. Pimpelmees				zie nestkastenverslag					
19. Koolmees		1*	1*	zie nestkastenverslag					
20. Boomklever				zie nestkastenverslag					
21. Boomkruiper	—	1	—	1	—	—	—	1	3
22. Spreeuw	—	—	2	—	—	—	—	—	2
23. Groenling	—	—	—	—	2	—	—	—	2
24. Kauw	zie nestkastenverslag								

* in natuurlijke holte

156

Het aantal waargenomen soorten met terreinbinding, exclusief broedvogels is: 29.

opvolgende jaar worden de Elzen langs de Tankgracht geknot.

Het nestkastenbestand wordt op twaalf gebracht.

Hiervan één ullenkast, twee houtbetonkasten met 25 mm vlieggat, vijf houtbetonkasten met 28 mm vlieggat en vier houten kasten met 28-30 mm vlieggat.

Bijna alle werkzaamheden worden met assistent Lou Rotteveel uitgevoerd en af en toe met hulp van jeugdleden. De humuslaag in dit reservaat is dikker en vruchtbaarder dan in het Gravin van Bylandtreservaat. Waarschijnlijk vanwege de grond die bij het graven van de Tankgracht op deze oever is gestort. De begroeiing bestaat in hoofdzaak uit: Es, Esdoorn, Framboos, Meidoorn, Kardinaalsmuts, Els, Berk, Populier, Vogelkers, Rode Kornoelje, Krentenboompje, Braam, Hop, plus enkele niet gedetermineerde heesters en bomen waarvan slechts één exemplaar aanwezig is.

Er zijn prachtige mos- en varencomposities. Veel vreemde waarnemingen zijn er in het reservaat niet gedaan, al is het regelmatig broeden van een Fuut in de monding van de Bosbeek op de Tankgracht in feite een vreemde plek voor een moerasvogel. Op de

hoek van beide wateren zit geregeld de IJsvogel op de uitkijk en het blijft vreemd om in een zo dicht bos een Buizerd te zien, die onder een Meidoorn zijn prool demonteert. Tot en met 1982 wordt het gebied aangeduid met 'Vogelreservaat Oosterbeek'. Mijn voorstel om het reservaat de naam te geven van de oprichter van de vogelwacht en promotor van vele andere vogelreservaten, wordt eind 1982 gehonoreerd met een kleine plechtigheid waarbij het reservaat 'Henk van Dongen Vogelreservaat' wordt gedoopt. Tijdens mijn beheer is het niet nodig geweest de beplanting uit te breiden, integendeel, ik heb een paar honderd Frambozen uitgegraven en overgeplant in het 'Van Bylandt Reservaat'. De begroeiing moet herhaaldelijk worden uitgedund. Het dichte bosje achter de heuvel, 200 m², herbergt tegelijkertijd Tjiftjaf, Fitis, Zwartkop, Tuinfluiter en Zanglijster. Ik zou de huidige toestand van dit reservaat als 'ideaal' willen omschrijven. De weinige verstoringen van voetballers, die hun bal uit de Tankgracht komen vissen, zijn opgehouden nu er aan de overkant een fietspad, hek en begroeiing zijn aangebracht. Het hek is niet meer konijndicht, zodat er geen kaalvraat ontstaat door opsluiting.

■ E. Hoogerhoud, Gerard Reynststraat 8, 2593 EC 's-Gravenhage.